

RVO Begrippenlijst gebouwen

Oorspronkelijk gepubliceerd in oktober 2015 op de [RVO-website](#). Deze pdf bevat de informatie op de site per 1 mei 2016.

Er zijn momenteel veel begrippen rond energie-ambities voor zeer zuinige nieuwbouw. In de praktijk is er verwarring over wat de begrippen precies inhouden. Deze begrippenlijst geeft een overzicht en definitie van die begrippen.

De begrippenlijst bestaat uit drie delen:

Algemene begrippen

- Gebouwgebonden energieverbruik
- Gebruikersgebonden energieverbruik
- Materiaalgebonden energieverbruik
- EPC

Begrippen die wettelijk of via certificering zijn vastgelegd

- EPC=0
- Bijna energieneutraal (BENG)
- Passiefhuis
- Nul-op-de-meter-woning

Overige begrippen

- Energieneutraal
- Energienota-nul woning
- Energieleverend
- Klimaatneutraal
- Autarkisch

Per begrip wordt allereerst een korte omschrijving gegeven en aangegeven waarvoor het begrip wordt gebruikt. Daarna volgt een toelichting met definities, bronnen en verwijzingen naar meer informatie. Per begrip is vermeld of het begrip specifiek voor woningen of utiliteitsgebouwen is bedoeld.

1. Algemene begrippen

Gebouwgebonden energieverbruik:

Het energieverbruik voor ruimteverwarming, ruimteteoeling, warmtapwater, elektriciteit voor de hiervoor benodigde installaties en (forfaitair) verlichting; verlichting is hierbij inbegrepen omdat die post in de EPC meegerekend wordt.

Gebruikersgebonden energieverbruik:

Het energieverbruik voor 'huishoudelijke' apparatuur (keuken- en kantineapparatuur, TV's, computers, kopieerapparaten, printers enz.) maar exclusief (forfaitair) verlichting (verlichting hoort bij het gebouwgebonden energieverbruik).

Materiaalgebonden energieverbruik:

het energieverbruik voor de bouw inclusief productie en vervoer van de bouwmaterialen, het onderhoud en de sloop van de woning of het gebouw.

EPC:

de EPC staat voor Energie Prestatie Coëfficiënt en wordt berekend volgens NEN 7120 (Energieprestatie van gebouwen – Bepalingsmethode). De huidige eis volgens het Bouwbesluit voor een nieuwbouwwoning is een EPC van maximaal 0,4; bij utiliteitsbouw gelden verschillende eisen, afhankelijk van de bestemming van het gebouw.

Bij de berekening van de EPC:

- telt alleen het gebouwgebonden energieverbruik mee; het gaat hierbij om ruimteverwarming, ruimteteoeling, ventilatie, tapwaterverwarming, elektriciteit voor de hiervoor benodigde installaties en (forfaitair) verlichting min de opbrengst van bij de woning of het gebouw gewonnen (ofwel 'lokale') duurzame energie;
- telt de 'gebruikersgebonden energie', dus het energieverbruik voor 'huishoudelijke' apparatuur (keuken- of kantineapparatuur, TV's, computers, printers enz.) niet mee;
- worden gebiedsgebonden maatregelen zoals bijv. warmtelevering ('stadsverwarming') via de EMG (Energieprestatienorm voor Maatregelen op Gebiedsniveau, NVN 7125:2011) gewaardeerd; de opwekking van energie kan dus in en buiten de woning of het gebouw plaatsvinden mits de maatregelen bij de omgevingsvergunning (bouwvergunning) worden meegenomen;
- wordt het netto energieverbruik (totale energievraag min opbrengst duurzame energie) bepaald gedurende een jaar;
- telt de benodigde energie voor het bouwen, onderhoud en slopen (het materiaalgebonden energieverbruik) van de woning niet mee.

PV staat voor PV-panelen ofwel zonnepanelen voor productie van elektrische energie.

Matrix

In de matrix staat per begrip aangegeven welke typen energieverbruik worden meegeteld.
X = telt mee / (X) telt mee afhankelijk van invulling begrip.

	Gebouw- gebonden energie	Gebruikers- gebonden energie	Materiaal- gebonden energie
EPC = 0	X		
bijna energieneutraal	X		
passiefhuis	X	X	
nul-op-de- meter-woning	X	X	
energieneutraal			
1)	X		
2)	X	X	
3)	X	X	X
energienota-nul woning	X	X	
energieleverend	X	X	
klimaatneutraal	(X)	(X)	(X)
autarkisch	X	X	(X)

2. Wettelijke/gecertificeerde begrippen

EPC = 0

Wil zeggen dat het gebouwgebonden energieverbruik van een woning of een gebouw op jaarbasis, berekend volgens de Energieprestatienorm (NEN 7120), precies op nul uitkomt.

Toelichting

EPC = 0 wil zeggen dat een woning of een gebouw een EPC volgens NEN 7120 heeft van precies nul. Alleen het gebouwgebonden energieverbruik op jaarbasis telt mee. Eventuele maatregelen op gebiedsniveau kunnen via NVN 7125 (Energieprestatienorm voor maatregelen op gebiedsniveau) bij de EPC-berekening worden gewaardeerd.

Gebruik begrip

Het begrip 'EPC = 0' wordt gebruikt door opdrachtgevers (zowel particulieren als professionals) en architecten bij de planontwikkeling, en ook door beleidsmakers. De huidige eis volgens het Bouwbesluit voor een nieuwbouwwoning is een EPC van maximaal 0,4.

Meer informatie

[Op weg naar minimum energie woningen met EPC ≤ 0](#), Piode – ontwerp en adviesbureau, in opdracht van Agentschap NL, 2012.

Bijna energieneutrale gebouwen (BENG)

Een bijna-energieneutrale woning of een bijna energieneutraal gebouw heeft een EPC van bijna nul.

Toelichting

'Bijna-energieneutraal' wil volgens het overheidsbeleid zeggen dat de EPC bijna nul is [bron: Nationaal Plan Bijna-Energie Neutrale Gebouwen]. Het beleid is er op gericht dat de EPC-eis in het Bouwbesluit per 31 december 2020 dichtbij nul komt te liggen, oftewel bijna-energieneutraal. De eis wordt echter niet meer in een EPC-waarde uitgedrukt.

In juli 2015 heeft de minister bekend gemaakt dat in plaats van een maximale EPC-waarde, er 3 eisen worden gesteld:

- een maximale energiebehoefte van de woning van 25 kWh/m² gebruiksoppervlak per jaar;
- een maximaal primaire energieverbruik van 25 kWh/m² gebruiksoppervlak per jaar;
- een minimaal percentage hernieuwbare energie (50 %).

Het achterliggende idee van deze eisen is om energiebesparing voorop te stellen en hernieuwbare energie aanvullend te laten zijn om het primair energieverbruik verder terug te dringen. Volgens de minister komen deze eisen ongeveer overeen met een EPC van 0,2.

Gebruik begrip

Het begrip 'bijna-energieneutraal' wordt gebruikt voor beleidsstukken en beleidsstudies van de centrale overheid. Het begrip wordt vooral gebruikt door ambtenaren en onderzoekers/adviseurs.

Meer informatie

www.rvo.nl/beng

[Kamerbrief Voortgang energiebesparing gebouwde omgeving](#); Minister van Wonen en Rijksdienst, 2 juli 2015.

Passiefhuis

Een Passiefhuis is een op de zon gerichte woning voorzien van zeer goede warmte-isolatie en een gebalanceerd ventilatiesysteem met warmteterugwinning. De woning kan een Passiefhuis-certificaat krijgen als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Ook gebouwen zoals scholen en kantoren kunnen volgens de principes van 'passief bouwen' gerealiseerd worden.

Toelichting

Een Passiefhuis is een (woning)concept met een zeer goede warmte-isolatie en kierdichting, gericht op het optimaal gebruik maken van passieve zonne-energie, voorzien van goede zonwering en zomernachtventilatie en uitgerust met gebalanceerde ventilatie met warmteterugwinning. Als de woning ook voldoet aan de volgende criteria, kan de woning het certificaat 'PassiefBouwen Keur' verkrijgen (zie <http://www.passiefbouwen.nl>) mits een luchtdichtheidsmeting en infraroodcontrole is uitgevoerd:

- Maximale energiebehoefte voor ruimteverwarming en koeling, exclusief hulpenergie voor pomp en ventilatoren per m² gebruiksoppervlakte: 15 kWh per jaar.
- Maximale primaire energiebehoefte per m² gebruiksoppervlakte voor ruimteverwarming, koeling, tapwater en elektriciteit (zowel voor de installaties als voor huishoudelijk - ook tv, computer enz. - gebruik) 120 kWh per jaar.

Deze eis moet voorkomen dat een hoge interne warmteproductie een belangrijk aandeel heeft in de ruimteverwarming waardoor de woning zuiniger lijkt dan hij in feite is.

Voor Passiefhuizen is het rekenmodel PHPP-NL verkrijgbaar waarmee bovenstaande criteria gecontroleerd kunnen worden. Bij de aanvraag voor een bouwvergunning, moet natuurlijk wel een EPC-berekening volgens NEN 7120 worden toegevoegd.

De term 'Passiefhuis' komt uit het Duits: 'Passivhaus', wat letterlijk betekent 'passief gebouw'. In het Nederlands heeft de term 'huis' een meer beperkte betekenis dan het Duitse 'Haus'. Daarom is het zuiverder om te spreken van 'passief bouwen', en wordt onderscheid gemaakt naar de functie met termen als een Passiefwoning, een Passiefschool, een Passiefkantoor etc.

Gebruik begrip

Het begrip Passiefhuis wordt vooral gebruikt door opdrachtgevers (zowel particulieren als professionals) en architecten bij de planontwikkeling.

Meer informatie

www.passiefbouwen.nl,

www.rvo.nl/energiezuiniggebouwd met voorbeelden van gerealiseerde projecten, SBR publicatie Uitwerkingsinstructie Toolkitconcepten Passiefhuis (2009)

Nul-op-de-meter-woning

(NOM-woning)

Een nul-op-de-meter-woning heeft op jaarbasis per saldo een gemiddeld totaal energieverbruik van nul. Het gaat hierbij om alle energieverbruiken die op de energiemeter(s) in de woning zichtbaar zijn.

Toelichting

Een nul-op-de-meter-woning heeft op jaarbasis per saldo een gemiddeld totaal energieverbruik van nul. Hierbij wordt gerekend met het totale energieverbruik (gebouwgebonden plus gebruikersgebonden energieverbruik) min de opbrengst van lokale duurzame bronnen, uitgaande van standaard klimaatcondities zoals die gelden in Nederland en van een gemiddeld gebruik van de woning door de bewoners, zoals

vastgelegd in Nederlandse normen.

Wanneer een partij (bijv. ontwikkelaar of corporatie) wil garanderen dat het energieverbruik op nul uitkomt, is een energieprestatiecontract nodig.

Voor banken kan een energieprestatiecontract zekerheid bieden om extra financieringsruimte aan kopers te verlenen.

In de praktijk worden ook de begrippen 'energienul'-woning en 'nulenergie'-woning gebruikt. Het is aannemelijk dat men met beide begrippen doelt op een nul-op-de-meter-woning, maar helemaal zeker is dat niet.

Precieze definities

1) Definitie volgens Tijdelijke regeling hypothecair krediet, artikel 1c:

Een nul-op-de-meter-woning: een woning waarvan de ingaande en uitgaande energiestromen voor gebouwgebonden energie bij een normaal leefpatroon op jaarbasis gelijk zijn aan of lager zijn dan nul en met een additionele energieopwekkingscapaciteit voor gebruikersgebonden energie van ten minste:

- 3.150 kWh indien het een vrijstaande of half vrijstaande woning betreft;
- 2.700 kWh indien het een rijwoning betreft; of
- 1.780 kWh indien het een appartement betreft.

2) Definitie volgens de 'Stroomversnelling' (bron: Samenwerkingsovereenkomst Stroomversnelling):

Een nul-op-de-meter-woning: een woning (nieuwbouw of gerenoveerd) waarbij de in- en uitgaande energiestromen voor gebouwgebonden energie (ruimteverwarming, -koeling, warm tapwater gebruik) en het gebruik van huishoudelijke apparatuur op jaarbasis per saldo nul is, onder standaard klimaatcondities zoals die gelden in Nederland en bij standaard gebruik van de woning, zoals vastgelegd in de ontwerpuitgangspunten onderbouwd door Nederlands normen.

De uitwerking van deze definitie is: Op basis van de EPG norm (NEN 7120) moet de woning voor het gebouwgebonden energiegebruik een EPC hebben die kleiner is dan 0. Aanvullend daarop levert de woning een minimum aantal kWh per jaar voor de afdekking van het energiegebruik voor huishoudelijke apparatuur. Daar zal een minimum voor worden vastgesteld, wat wordt gedifferentieerd naar woningtypologie (gestapelde woning, grondgebonden rij woning, vrijstaande woning).

Gebiedsmaatregelen conform de EMG norm (NVN 7125) kunnen worden toegepast om het tekort aan opwekkingenmogelijkheid voor huishoudelijk verbruik van een individuele woning te compenseren.

De opwek en/of herkomst van externe duurzame bronnen komt van binnen een straal van 10 kilometer rondom de woning bij een gemiddelde landelijke bebouwingsdichtheid, conform gedachte EMG. De projectspecifieke maximale afstand wordt afhankelijk gesteld van de bebouwingsdichtheid in het gebied waar de woning staat.

Gebruik begrip

Het begrip wordt gebruikt door [Energiesprong](#), door de deelnemers van de [deal Stroomversnelling](#), door minister, Kamerleden en vooruitstrevende ontwikkelaars en corporaties bij beleidsvraagstukken en planontwikkeling van woningbouwprojecten.

Meer informatie

[Tijdelijke regeling hypothecair krediet, artikel 1c](#)

www.stroomversnelling.net

[Samenwerkingsovereenkomst Stroomversnelling](#): 19 juni 2013, diverse partijen.

3. Overige begrippen

Energieneutraal

Het begrip 'energieneutraal' wordt op diverse wijzen gebruikt:

- 1) de woning of het gebouw heeft een EPC van precies nul;
- 2) de woning of het gebouw heeft op jaarbasis een totaal energieverbruik van precies nul;
- 3) de woning of het gebouw heeft op jaarbasis een totaal energieverbruik van precies nul, waarbij ook het materiaalgebonden energieverbruik wordt meegeteld.

Toelichting

Ad 1)

De woning of het gebouw heeft een EPC volgens NEN 7120 van precies nul. Alleen het gebouwgebonden energieverbruik op jaarbasis telt mee. Eventuele maatregelen op gebiedsniveau kunnen via NVN 7125 bij de EPC-berekening worden gewaardeerd.

Ad 2)

De woning of het gebouw heeft op jaarbasis per saldo een totaal energieverbruik van precies nul, uitgaande van standaard klimaatcondities zoals die gelden in Nederland; voor woningen: uitgaande van standaard gebruik van de woning, zoals vastgelegd in Nederlands normen; voor gebouwen: uitgaande van een nader te bepalen gemiddeld gebruikersgebonden energieverbruik. Het betreft alle energieverbruiken die op de energiemeter(s) in de woning of het gebouw zichtbaar worden. Het gaat dus om het totaal van het gebouwgebonden plus gebruikersgebonden energieverbruik min de opbrengst van lokale duurzame bronnen. 'Energieneutraal' in deze betekenis komt overeen met het begrip 'nul-op-de-meter'.

Ad 3)

Een derde betekenis van 'energieneutraal' omvat naast het jaarlijkse totaal van het gebouwgebonden en gebruikersgebonden energieverbruik min de opbrengst van lokale duurzame bronnen, ook het energieverbruik dat voortkomt uit de oprichting, het onderhoud en de sloop van de woning of het gebouw (materiaalgebonden energieverbruik) [bron: 'Stevige ambities, klare taal']. Dit jaarlijkse materiaalgebonden energieverbruik wordt afgeleid uit het gemiddelde materiaalgebonden energieverbruik over de verwachte levensduur van de woning of het gebouw.

In het rapport 'Stevige ambities, klare taal' staat de volgende definitie: 'Een project is energieneutraal als er op jaarbasis geen netto import van fossiele of nucleaire brandstof van buiten de systeemgrens nodig is om het gebouw op te richten, te gebruiken en af te breken. Dit betekent dat het energiegebruik binnen de projectgrens gelijk is aan de hoeveelheid duurzame energie die binnen de projectgrens wordt opgewekt of die op basis van externe maatregelen aan het project mag worden toegerekend. Het energieverbruik dat voortkomt uit de oprichting en sloop van het gebouw wordt verrekend naar een jaarlijkse bijdrage op basis van de verwachte levensduur van het gebouw.'

'Projecten waarin meer duurzame energie wordt opgewekt dan er aan energie wordt gebruikt, zijn strikt genomen niet energieneutraal; men zou ze kunnen betitelen als energieproducerend. De rol van externe maatregelen (bijv. ingekochte groene stroom) bij energieproducerende projecten behoeft echter nog nadere precisering.' In genoemd rapport wordt over 'gebouwen' gesproken. Aangenomen mag worden dat daar ook woningen mee bedoeld worden.

Gebruik begrip

Ad 1)

Het begrip 'energieneutraal' in deze betekenis wordt vooral gebruikt door opdrachtgevers (zowel particulieren als professionals), architecten, adviseurs en overheden bij de

planontwikkeling van woning- en utiliteitsbouw. Ook wordt het gebruikt bij het energiebeleid van de overheid: Vanaf 31 december 2020 komt de EPC-eis voor woning- en utiliteitsbouw dichtbij nul te liggen. Dit niveau wordt gedefinieerd als bijna-energieneutraal. Gesteld wordt dat een volledig energieneutrale woning of een energieneutraal gebouw een EPC = 0 heeft [bron: Nationaal Plan Bijna-Energie Neutrale Gebouwen].

Ad 2)

Het begrip 'energieneutraal' in deze betekenis wordt vooral gebruikt door opdrachtgevers (zowel particulieren als professionals), architecten, adviseurs en overheden bij de planontwikkeling van woning- en utiliteitsbouw.

Ad 3)

Het begrip 'energieneutraal' in deze betekenis is vooral gebruikt voor beleidsdoeleinden door de overheid en onderzoekers/adviseurs. Het begrip in deze betekenis wordt momenteel nauwelijks gebruikt.

Meer informatie

[Infoblad Energieneutrale woningbouw;](#)

[Nationaal Plan Bijna-Energie Neutrale Gebouwen \(BENG\)](#), Min. BZK, 2012;

[Stevige ambities, klare taal](#); W/E adviseurs, in opdracht van Platform energietransitie Gebouwde Omgeving, 2009.

Energienota-nul woning

Een energienota-nul-woning heeft op jaarbasis per saldo een energienota van gemiddeld € 0.

Toelichting

Een energienota-nul-woning heeft op jaarbasis per saldo een energienota van gemiddeld € 0,-. Hierbij wordt niet alleen gerekend met de kosten voor het totale energieverbruik, maar ook met de kosten voor vastrecht en met de teruggave van de energiebelasting. Onder het totale energieverbruik wordt verstaan het gebouwgebonden plus het gebruikersgebonden energieverbruik min de opbrengst van lokale duurzame bronnen, uitgaande van standaard klimaatcondities zoals die gelden in Nederland en van een gemiddeld gebruik van de woning door de bewoners, zoals vastgelegd in Nederlandse normen.

Wanneer een partij (bijv. ontwikkelaar of corporatie) wil garanderen dat de energienota op nul uitkomt, is een energieprestatiecontract nodig.

Opmerking

Voor banken kan een energieprestatiecontract zekerheid bieden om extra financieringsruimte aan kopers te verlenen.

Gebruik begrip

Het begrip 'energienota-nul' wordt (nu nog incidenteel) gebruikt door o.a. enkele ontwikkelaars en corporaties bij de planontwikkeling van woningbouwprojecten.

Meer informatie

[Zekerheid over woonlasten en meer comfort bij zeer zuinig huurhuis](#); 29-10-2014, Nieuwsbericht Rijksoverheid.

Voorbeeld van een contract: [Projectplan Energiesprong 'Nul op de Meter](#)

[Prestatiecontracten – Project: de Maurikse Gaarden](#)'; Consortium de Maurikse Gaarden, 29-09-2013.

Energieleverend

Het begrip 'energieleverend' is niet eenduidig en kan op diverse wijzen worden ingevuld.

Toelichting

Als er op jaarbasis een energie-overschot is, spreekt men van energieleverend. Hoe groot het positieve saldo moet zijn, is nergens (officieel) omschreven. Het begrip wordt niet eenduidig gebruikt, maar het ligt voor de hand om uit te gaan van het saldo van het woning- of gebouwgebonden plus gebruikersgebonden energieverbruik min de opbrengst van lokale duurzame energie.

Klimaatneutraal

Klimaatneutraal wil zeggen dat bepaalde activiteiten (al dan niet binnen een bepaald gebied of op een bepaalde plek) geen positief of negatief effect hebben op het klimaat.

Toelichting

Het begrip 'klimaatneutraal' wordt vooral gebruikt om aan te geven dat bepaalde activiteiten geen negatief effect hebben op het klimaat, waarmee men wil zeggen: geen emissie van CO₂ en andere broeikasgassen. Te bereiken door sterke reductie van emissies en door compensatie (bijv. boomaanplant) van CO₂-uitstoot. Soms wordt ook het gebruik van grondstoffen meegenomen binnen dit begrip. Steden als Amsterdam en Rotterdam hebben aangegeven 'klimaatneutrale' steden te willen worden.

Klimaatneutraal is echter een nogal vaag begrip. Vele processen en stoffen zijn van invloed op ons klimaat. In de gebouwde omgeving vermijden we deze term daarom liever en is het duidelijker om te spreken over 'CO₂-neutraal' (Bron: Nieuwe DiGiGids Energieneutraal Bouwen).

Gebruik begrip

Het begrip wordt door diverse instanties (overheden, onderzoeksinstituten) gebruikt, ook voor de gebouwde omgeving.

Meer informatie

[Op weg naar een klimaatneutrale woningvoorraad in 2050](#); Beleidsstudie, Planbureau voor de Leefomgeving, 2014.

[Nieuwe DiGiGids Energieneutraal Bouwen](#); RVO.nl.

Autarkisch

Een woning of gebouw is autarkisch qua energie wanneer de woning of het gebouw geheel zelfvoorzienend is.

Toelichting

Een woning of gebouw is autarkisch qua energie wanneer de woning of het gebouw geheel zelfvoorzienend is. Er wordt alleen gebruik gemaakt van lokale duurzame energiebronnen. De woning of het gebouw is noch aangesloten op het gasnet noch op het elektriciteitsnet.

Gebruik begrip

Het begrip wordt incidenteel gebruikt, met name door particulieren en architecten.

Meer informatie

[Infoblad Energieneutrale woningbouw](#); RVO.nl

Colofon

Deze pdf is samengesteld op basis van de informatie van de webpagina's van RVO van oktober 2015. De tekst is opgesteld door Frank Stofberg, BOOM Delft in opdracht van RVO. De lijst van definities is opgesteld op verzoek van de partners van het Lente-akkoord.

Leden begeleidingscommissie RVO begrippenlijst:

Frank Stofberg, BOOM Delft. Leo Brouwer, RVO. Daniël van Rijn, RVO. Menno Brouwer, RVO. Claudia Bouwens, Lente-akkoord. Onno Dwars, Volker Wessels Vastgoed. Theo Smits, Heijmans. Ivo Opstelten, Platform31.

Vragen over de begrippenlijst?

[Neem contact op met RVO.nl](#)